

МАТЕМАТИКА

Тема

Тапкырлау таблицасын ныгыту.

Мәсьәлэләр чишү.

Максат:

- 1. Тапкырлау таблицасы турындагы белемнәрне ныгыту.**
- 2. Кыскача шартын төзеп, мәсьәләләр чишә белүне камилләштерү.**
- 3. Логик һәм ижади фикерләү үсешенә ярдәм итү, телдән исәпләү күнекмәләрен ныгыту.**

Таблицадан тапкырчыгышларны түгэрэкләп чыгарга

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,
11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20,
21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,
31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60,
61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70,
71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80,
81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90,
91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Жаваптарны тикшеру

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,
11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20,
21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,
31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60,
61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70,
71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80,
81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90,
91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Сораулар

- 1. Турыпчмаклыкның периметрын, мәйданын ничек табалар?
- 2. Квадратның периметрын, мәйданын ничек табалар?
- 3. Жөп, так саннар дип нинди саннарны атыйлар?

3) Дәреслекнең 62 нче битендәге №4

- 4, 5, 7, 8, 9 саннары бирелгән.
- А) һәр жөп санны 2 тапкырга кимет,
- Б) һәр так санны 9 тапкырга арттыр.

Күнегүлөр эшлөү

Саннарны язарга.

- а) 12 дән 3 тапкыр ким.
- б) 20 дән 5 кө зуррак
- в) 8 дән 4 тапкыр зуррак

Аңлатмаларны языгыз һәм чишегез.

- а) 24 санын 4 һәм 2 саннарының тапкырчыгышына бүл һәм исәплә.
- б) 81 һәм 9 саннарының өлөшөн 5 кө тапкырла.
- в) 53 һәм 11 саннарының суммасын 8 гә бүл.

Күнегүләрне тикшерү

- **Саннарны язарга.**

- а) 12 дән 3 тапкыр ким. | 4
- б) 20 дән 5 кә зуррак | 25
- в) 8 дән 4 тапкыр зуррак | 32

- **Аңлатмаларны языгыз һәм чишегез.**

- а) 24 санын 4 һәм 2 саннарының тапкырчыгышына бүл һәм исәплә. $24 : (4 * 2) = 24 : 8 = 3$
- б) 81 һәм 9 саннарының өлешен 5 кә тапкырла.
 $(81 : 9) * 5 = 9 * 5 = 45$
- в) 53 һәм 11 саннарының суммасын 8 гә бүл.
 $(53 + 11) : 8 = 64 : 8 = 8$

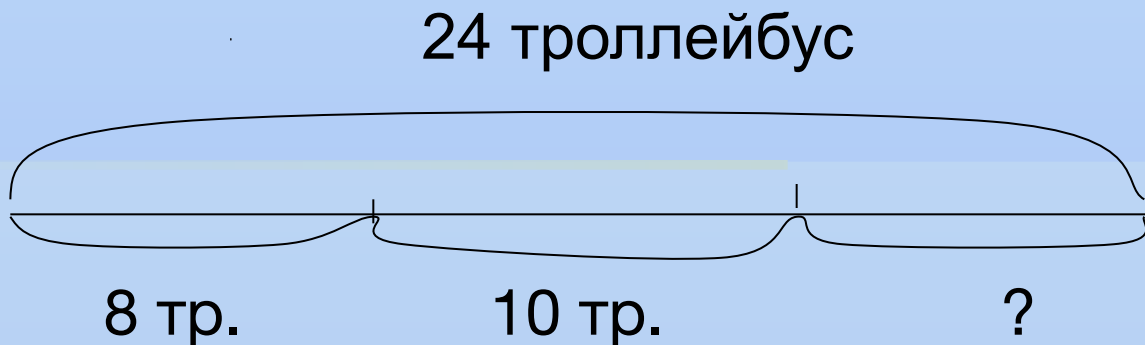

Мэсьәлэләр чишү

III. Төкстлы мәсьәләләр чишү

Дәреслекнең 63 нче битен ачып №1 мәсьәләнең эчтәлеген, сызымы белән дә танышыгыз.

- 24 троллейбус ничә көндә төзәтелгән?
- 1 нче көнне ничә троллейбус төзәткәннәр?
- 2 нче көнне ничә троллейбус төзәткәннәр?
- 3 нче көнне ничә троллейбус төзәткәннәр?

Мәсьәләнең кыскача язылышы

I - 8 тр.

II - 10 тр.

III - ?

24 тр.

Чишү

I ысул

$8+10=18$ (тр.) ике көндә төзәтелгән

$24-18=6$ (тр.) өченче көнне төзәткәннәр

II ысул

$24-(8+10)=24-18=6$ (тр.) өченче көнне
төзәткәннәр

Жавап: Өченче көнне 6 троллейбус
төзәткәннәр.

ЯЛ ВАКЫТЫ

Тәрәзә каршына
Килгән бер чыпчык.
Миңа эндәшә:
-Чык әле, чык!
Алдалый ул, беләм
Гел шулай итә,
Йөгереп чыксам
Оча да китә.

2) Дәреслектәге 4нче мәсьәләнең шартын укып танышыгыз һәм сызымын сызыгыз.

- Балалар ничә кызыл боҗра ясаганнар?
- 10 кызыл боҗра сызыгыз.
- Ничә сары боҗра ясаганнар?
- 6 сары боҗра ясагыз.
- Чылбырны ничек җыйганнар?
- 8 әр боҗра куеп чылбыр төзегез. Ничә чылбыр килеп чыкты?

Мәсьәләнең чишелешен, төзегез дәфтәрегездә эшләп куегыз.

Чишү

1) $10 + 6 = 16$ (божра) барлығы

2) $16 : 8 = 2$ (чылбыр)

Жавап: 2 чылбыр ясап була.

ТЕСТ

- 1.Китап 56 битле. Азат көн саен 8 битен укый. Ул бу китапны ничә көндә укып бетерер?
а) 7көндә   б) 9көндә   в) 8 көндә
2. Беренче китап 9 битле. Бу икенче китапка караганда 3 тапкыр кимрәк. Икенче китап ничә битле?
а) 3 битле   б) 6 битле   в) 27 битле
3. Бер китап 40 битле, ә икенчесе 5 тапкырга кимрәк.Ике китап ничә битле?
а) 45 битле   б) 48 битле   в) 75 битле
- 4.Беренче китап 30 битле, ә икенчесе 10 битле. Беренче китапның битләре икенчесенә караганда ничә тапкыр күбрәк?
а) 10 тапкыр   б) 3 тапкыр   в) 5 тапкыр
5. Турыпочмаклык формасындагы китап тышының буе 12 см, иңе 8 см. Бу турыпочмаклыкның периметрын табыгыз.
а) 40 см   б) 20 см   в) 60 см

ТЕСТНЫҢ ЖАВАПЛАРЫ

1 - а

2 - в

3 - в

4 - б

5 - а

Мөстәкыйль эш.

А) Әни 32 пәрәмәч пешерде.

Шуларның 13 ит белән, 9 творог белән, калганнары алма белән. Әни ничә алма пәрәмәче пешергән?

Б) Класста 7 кыз һәм 9 малай.

Аларны берләштереп ике командага бүлделәр. Һәр командада ничә бала булыр?

Мөстәкыйль эшнең җавапларын тикшө

А) Әни 32 пәрәмәч пешерде. Шуларның 13 ит белән, 9 творог белән, калганнары алма белән.

Әни ничә алма пәрәмәче пешергән?

Чишү: $32 - (13 + 9) = 32 - 22 = 10$ алма пәрәмәче.

Җавап: әни 10 алма пәрәмәче пешергән.

Б) Класста 7 кыз һәм 9 малай. Аларны берләштереп ике командага бүлделәр. һәр командада ничә бала булыр?

Чишү: $(7 + 9) : 2 = 16 : 2 = 8$ (бала) 1 командада

Җавап: һәр командада 8 бала .

Өй эшшэ

Дәреслектәге 63нче биттәге мисал өчне эшләргә.